

HANNA'S KERSTFEEST

DOOR

S. J. LOUSIES - BRUDEL de la RIVIÈRE

TIJDEK G. F. CALLENBACH

HANNA'S KERSTFEEST

DOOR

S. J. LOOSJES—BRUTEL DE LA RIVIÈRE

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

Luid klonken vroolijke stemmen langs het smalle paadje, dat van het dorp K. naar de duinen liep. Het gelach en gepraat was ver in 't rond te hooren, zoodat de mannen en vrouwen, die op 't land bezig waren aardappelen te rooien, even hun werk staakten en 't levenslustige troepje nakeken, dat stoeiend en lachend zijn weg vervolgde. Elken Woensdagmiddag trokken de dorpskinderen langs dit pad, om in 't warme duinzand naar hartelust te ravotten. Ook heden liepen de jongens weer voorop, de meisjes volgden arm in arm. Geheel achteraan slenterde een meisje van ongeveer twaalf jaar, het blonde haar in een dikke vlecht op den rug. Een knorrige trek lag op 't ronde, blozende gezichtje en nijdig schopte ze tegen de bloemen aan den weg. 't Was Hanna Verhoef, het dochtertje van een weduwe uit 't dorp; haar oudste zusje Corrie en haar jongere broertjes, Klaas en Evert, liepen met de anderen mee te stoeien; maar zij wilde niet bij hen loopen. Zij was boos, op zichzelf, op Moeder, eigenlijk op iedereen. Wat er gebeurd was?

Na tafel had ze gevraagd, of ze haar schotsche jurk

aantrekken mocht, haar schooljurk werd al zoo oud, die was heelemaal verschoten en overal versteld.

„Maar Hanna,” had Moeder met haar vriendelijke stem geantwoord, „in de duinen hebben de jurken zooveel te lijden, dan worden ze dadelijk zoo slordig.” Hanna wist wel, dat Moeder gelijk had, maar ze wilde 't niet bekennen en had volgehouden.

„Truus Terwolde heeft ook haar schooljurk niet aan en ik alleen moet er zoo slordig bij loopen.”

„Schaam je, Hanna,” had Moeder ernstig gezegd, „de vader van Truus verdient veel geld, daar mag je je niet mee vergelijken. Ik doe mijn best om jelui netjes te kleeden, dat weet mijn groot meisje ook wel,” en Moeder had haar liefkoozend tot zich willen trekken. Maar Hanna had zich afgewend: „k Zie er altijd het minste uit van de klasse,” en boos was ze de kamer uitgelopen.

Een oogenblik had vrouw Verhoef gearzeld; zou ze haar terugroepen, straffen, niet naar de duinen laten gaan? Ze wist niet, wat te doen; zou strengheid meer uitrichten dan zachtheid? Ze was haar kinderen steeds liefdevol tegemoet gekomen, maar 't leek wel, dat Hanna er ongevoelig voor was, ze werd elken dag lastiger. Moedeloos begon vrouw Verhoef de borden af te wasschen, haar taak om voor de kinderen vader en moeder te zijn, viel haar den laatsten tijd zwaar.

't Was nu ongeveer vijftien jaar geleden, dat ze met

Jan Verhoef was getrouwd en in Amsterdam gaan wonen, waar hij aan de werf een goede betrekking had. Hun oudste kinderen, Corrie en Hanna, waren ruim een jaar na elkaar geboren. Toen Corrie al naar school ging, was hun gezin met de beide jongens Klaas en Evert vermeerderd. Gelukkiger huisgezin was moeilijk denkbaar: Jan Verhoef was een oppassend, ijverig werkmán en Aagje wist haar huishouden zuinig te beheeren; de kinderen waren gezond en groeiden flink op; 't leek wel of niets aan hun geluk ontbrak en alles zoo voorspoedig zou blijven.

Toen kwam de zware slag, die dat alles verwoestte. Op een middag was Jan gezond en wel naar zijn werk gegaan en een paar uur later was 't vreeselijk ongeval gebeurd, dat een eind maakte aan zijn leven. Als versuft was Aagje achtergebleven, niet in staat iets te regelen, zoodat haar broer Willem gekomen was, om haar huisboedel te pakken en naar haar geboorteplaats te zenden. Nu woonde ze al weer vijf jaren in dit huisje, dat even buiten 't dorp lag, met het mooie uitzicht over de korenvelden op de duinen in de verte. Zorgen voor 't bestaan had ze niet; van de Maatschappij, waaraan haar man al die jaren gewerkt had, kreeg ze een vast weekgeld. Maar haar leven was geknakt en de oude veerkracht scheen niet terug te keeren. Den laatsten tijd viel de opvoeding der kinderen haar zwaar, vooral Hanna miste de vaderlijke

leiding en al haar liefde, dat voelde ze, kon die niet vergoeden.

Eindelijk was ze klaar met haar werk, ze knapte zich op en spoedig liep ze den weg langs naar 't dorp. Bij een huisje met helderwitte gordijnen voor de ramen en bloeiende geraniums en fuchsia's op de vensterbanken, ging vrouw Verhoef het hekje binnen, lichtte de klink op en trad in huis. De kamer, die ze binnenkwam, was koel en ruim. Aan den wand tikte de groote staartklok en tegen het schot, waarachter de bedsteden zich bevonden, stonden, netjes in de rij naast elkaar, de stoelen. De tafel met het theeblad, waarop het lichtje vroolijk brandde, was voor het raam geplaatst. In zijn leuningstoel bij de tafel gezeten, rookte de oude Mulder zijn pijp en bij 't hooren der voetstappen in 't voorhuis, keken zijn oude oogen in de richting der deur.

„Dag Vader, hoe gaat het?” begroette vrouw Verhoef haar vader.

„Wel, Aagje, dat treft goed, 'k ben alleen thuis. De thee staat klaar, 'k dacht al, dat je zou komen, de kinderen zijn met het mooie weer zeker naar de duinen?” Al antwoordende schonk Aagje de thee in en nam haar breiwerk ter hand.

„Hoe is het met Hanna?” vroeg de oude man, die zwak had op zijn tweede kleindochter, Grootmoeders naamingenoot.

Aagje zuchtte. „Het valt me heel moeilijk haar te

leiden, Vader, elken dag wordt ze opvliegender en 'k weet niet, of hardheid of zachtheid het meest zal

uitrichten. 't Komt vooral door Truus Terwolde, die zet haar op en nu wil ze alles net zoo hebben; niets is meer goed thuis, over alles heeft ze opmerkingen.

En toch zit er zoo'n goede aard in, Vader. 't Is net Jan, zoo gul en hartelijk, zoo vroolijk en goedgeefsich. Maar den laatsten tijd verandert ze geheel, ze wordt glad bedorven."

De oude Mulder had stil zitten luisteren, alleen nu en dan een trekje aan zijn pijp gedaan en toen vrouw Verhoef zweeg, hoorde men niets dan 't tikken van de klok in de kamer. Eindelijk sprak hij:

„Wij maken allen zoo'n tijd door, dat we moeilijk te leiden zijn en eigen zin en lust willen volgen, maar vergeet nooit, dat er Eén is aan wien we alles kunnen opdragen, die ook haar in Zijn trouwe hoede zal willen nemen, wanneer we Hem er om vragen. Dat vergeten we wel eens, Aagje, en we willen zelf zorgen en verbeteren, maar de Heer is machtig en aan Hem moesten we 't wat meer overlaten."

Nog lang bleef vrouw Verhoef zitten praten, het was haar een groote troost haar vader nog te hebben, wiens geloof en vertrouwen zoo'n vaste steun voor haar waren. Eindelijk stond ze op. „Nu, het beste, Vader, en de groeten aan Mina."

De grijsaard drukte haar bemoedigend de hand, haar kracht toewenschend voor de moeilijke taak, die haar wachtte. Gesterkt door dit gesprek liep vrouw Verhoef naar huis en spoedig kwamen de kinderen uit de duinen terug. Of Hanna haar booze bui vergeten had, of zich mogelijk schaamde, in eik geval was ze haar moeder dadelijk met alles behulpzaam.

„'t Was warm,” zei Corrie, toen ze allen om de koffietafel gezeten waren. Haar gewoonlijk bleeke wangen zagen er verhit uit. Moeder keek haar bezorgd aan; nu ze daar naast Hanna zat, die, rond en blozend, gretig hapte in 't roggebrood met wittebrood belegd, leek ze smaller dan anders. Ze at langzaam en na één sneedje schoof ze haar bord op zij:

„'k Moet maar niet meer, Moeder.”

„Kom,” zei vrouw Verhoef, „neem nog wat, anders groeit Hanna je boven 't hoofd.” Maar Corrie nam poes op schoot, die telkens een klauw uitsloeg naar haar vinger, dien ze spelend op en neer bewoog. Moeders bezorgde blik bleef nog even op Corrie rusten. 't Beste zal zijn, den dokter te vragen, besloot zij bij zichzelf, Corrie klaagde wel nooit, maar ze kuchte den laatsten tijd ook weer en was toch lustelooser dan anders; misschien zou een staaldrank haar goed doen. Onderwijl schonk ze haar een glas melk in.

„Nu, ik heb wel trek,” zei Hanna. „En mag ik straks nog even op den straatweg wandelen, Moeder?” 't Gelaat van vrouw Verhoef betrok; ze weigerde den kinderen niet graag iets, maar het loopen door 't dorp 's avonds, had ze den meisjes nooit toegestaan en het deed haar leed, dat Hanna er nu weer om vroeg.

„Je weet wel, dat we nog een half uurtje buiten op de bank zouden zitten breien, voordat je naar bed gaat. Dan rust je wat uit, want jelui zijn warm van 't stoeien in de duinen.”

„'k Mag ook nooit wat,” zei Hanna. Ze schoof driftig haar stoel achteruit en ging buiten op de bank zitten.

Vrouw Verhoef zuchtte, zwijgend hielp ze Corrie de koffiebordjes wasschen en ging daarna met haar naar buiten. De zon was ondergegaan, boven de duinen was nog een roode rand zichtbaar, de lindeboom stond roerloos. Geen geluid werd gehoord, alleen 't loeien van een koe en 't blaffen van een hond drong tot haar door. Daar waren Klaas en Evert, die melk gehaald hadden en nu terug kwamen met 't blank geschuurde emmertje.

„Ziezoo,” zei Moeder, „nu naar bed,” en met een „nacht Moeke” verdwenen ze in huis en klommen stoeiende naar den zolder, waar ze samen sliepen. Ook de meisjes begaven zich spoedig daarna ter ruste en Moeder stak de lamp op, om nog eenig naaiwerk af te maken.

Terwijl ze zoo alleen in de kleine keuken zat, vielen hare oogen op den tekst, die boven den schoorsteen hing. „Komt tot Mij, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u ruste geven.” Zonder dat woord volkomen te verstaan, had ze het de eerste gelukkige jaren van haar huwelijk gelezen, maar nu was het met innig begrijpen.

Ja, de Heer had haar wel dikwijls rust gegeven, als ze met haar zorgen en lasten tot Hem was gegaan en de bede: „O, Heer, neem Gij mijne beide handen en leid mij,” was vaak op hare lippen gekomen. En ook nu voelde ze weer duidelijk, terwijl ze 't gesprek met

haar vader nog eens overdacht, welk een kalmte het haar gaf, te weten, dat ze haar kind den Hemelschen Vader kon opdragen, dat ze niet alleen stond met haar zorgen en moeilijkheden.

Spoedig was haar naaiwerk gereed. Ze blies de lamp uit en begaf zich in de voorkamer ter ruste, waar Hanna en Corrie reeds in de bedstee sliepen.

II.

De oude dokter, dien vrouw Verhoef den volgenden dag over Corrie raadpleegde, zag de ziekte niet zoo licht in. „Staal alleen zal niet helpen, vrouw Verhoef, ze moet rusten. Zoolang we 't mooie weer houden, kan ze buiten onder den lindeboom liggen, maar 't is September, en 't kan gauw veranderen. Het treft goed, dat je een raam op 't Zuiden hebt, daar ligt ze later best.”

„Zou 't dan lang duren, 't is toch niets ernstigs?” en vrouw Verhoef keek den dokter verschrikt aan.

„Als je precies doet, wat ik voorschrijf, is er geen gevaar, maar ze is niet sterk, je moet dus voorzichtig zijn, en een paar maanden gaan er zeker mee heen. Maar kom, 't zal best meevallen,” en de vriendelijke dokter, die haar al van kind af gekend had, knikte haar eens bemoedigend toe.

Trouw lag Corrie nu elken dag buiten, meest stil

voor zich uit te kijken, zoo nu en dan met een boek, maar liggende lezen vermoeide haar. Vrouw Verhoef had weinig tijd, om bij haar te zitten en Hanna maakte er zich zoo gemakkelijk mogelijk af. Overdag was ze natuurlijk naar school, maar daarna liep ze meest met Truus Terwolde op de dorpsstraat of speelde ze bij buurvrouw op de deel. 't Stemde Moeder verdrietig, dat Hanna nooit uit zichzelf thuisbleef en dat ze telkens moest zeggen: „Kom, ga nu eens gezellig bij Corrie zitten en lees haar wat voor.” Maar de dagen verliepen zonder dat hierin eenige verandering te bespeuren was, dikwijls kwam het lastige humeur van Hanna boven en nooit scheen ze te bedenken, hoeveel Corrie miste en hoe gemakkelijk zij iets van haar genoegens voor haar zusje kon opofferen.

Eenige weken had Corrie reeds rust gehouden en steeds was het mooi weer geweest. Elken dag scheen de zon, wel niet met de oude kracht, maar toch was het najaar zacht en kon Corrie haar plaatsje onder den lindeboom innemen. Maar vandaag was ze wakker geworden door het tikken van den regen op de ramen. „Dat wordt een thuisblijvertje, Moeder,” zei ze een paar uur later, toen Moeder haar ruststoel voor 't open raam had geplaatst.

„Gelukkig, dat het Woensdag is, dan kan Hanna bij je zitten, want ik heb gisteren met Tante Mina afgesproken, dat ik Grootvader vanmiddag gezelschap zou houden.”

Toen de kinderen om twaalf uur thuisgekomen waren en zij het eenvoudige middagmaal gebruikten, zei Moeder: „'k Heb wat oude lappen klaar gelegd, Hanna, voor je lappendeken en dan lees je Corrie zeker ook wel voor?”

Hanna's gezicht betrok: „'k Heb met Truus afgesproken, bij haar te spelen, Moe, 'k was heelemaal vergeten, dat u uit was.”

„Dat moet je dan maar uitstellen; Corrie gaat voor, en bovendien hadden we 't gisteravond bepaald, dat je niet uit zou gaan.” Hanna's gelaat stond knorrig. Zonder een woord meer te spreken, at zij haar bord leeg en hielp daarna Moeder de tafel opruimen.

„Altijd thuis blijven, nooit mocht ze iets, wat had ze nu aan een vrijen middag, als ze in de kamer moest zitten?” Boos rammelde ze met de lepels en vorken, ongeduldig stootte ze een stoel, die haar in den weg stond, op zij, maar, o weel hij kantelde en viel tegen de groote bloeiende fuchsia, die voor 't raam stond. De plant sloeg om en even later lag ze bedolven onder aarde en potscherven op den grond. Hanna bukte zich haastig om haar op te rapen, ze schrok er van: vlak boven de wortels was de plant afgeknapt. Moeder, die op 't hooren van den zwaren slag kwam aanloopen, bleef ontsteld staan, toen ze Hanna met de bloem in de hand zag. Haar fuchsia gebroken! Ze had haar in 't begin van haar huwelijk als een klein stekje gekregen en als een herinnering aan de gelukkige

jaren in Amsterdam had ze haar steeds met groote zorg opgekweekt.

„O, Hanna!” zei Moeder, „hoe kwam dat?”

Een oogenblik stond Hanna op 't punt in tranen uit te barsten en berouw te toonen over haar booze bui, maar plotseling richtte zij zich op en zei: „Kan ik het helpen, dat de stoel zoo wankel stond?” en zonder een woord van berouw ging ze met het opruimen der tafel voort.

Verwijtend had Moeder Hanna aangezien. Hoe kon ze zoo onverschillig zijn, ze wist toch, hoe allen aan de plant gehecht waren! Moeder veegde de scherven op en plaatste de wortels voorzichtig in een pot, die op 't plaatsje stond. Misschien zou er op die manier nog wat van terecht komen.

Dien middag was Hanna stil; al wilde ze niet toonen, hoeveel spijt ze had over 'tgeen was voorgevallen. 't Liefst had ze Moeder dadelijk gezegd, dat ze berouw had over haar boos humeur en haar vergeving gevraagd, maar ze kon de woorden niet over haar lippen krijgen, en Moeder was naar Grootvader gegaan zonder dat Hanna iets had gezegd. Ook dien avond voerde ze een zwaren strijd, want Moeder was zoo stil, zoo anders dan gewoonlijk en Hanna wist wel, dat dit uit verdriet was over haar koppigheid. Maar toch boog zij haar trotsch hart niet en zonder vergeving gevraagd te hebben, viel ze dien avond in slaap. De volgende dagen keek Hanna telkens naar de leege plaats voor 't raam en menig onvriendelijk

woord kwam niet over haar lippen, omdat ze dacht aan 't voorgevallene met de fuchsia.

Zondag was 't prachtig weer. Hanna was naar de Zondagsschool geweest; opgewekt kwam ze thuis.

„Moeder, we zijn vandaag met de kerstversjes begonnen. 't Speet de juffrouw erg, dat Corrie er niet bij was, want misschien mogen we één versje tweestemmig zingen, maar 't is nog niet zeker, 't is nog zoolang vooruit, zei de juffrouw.”

Corrie had stil liggen luisteren. „Kerstversjes”, 't was ook al October! En nu kon zij niet mee leeren, ze wendde het hoofd af, en voelde de tranen in haar oogen komen. Moeder zag er wel iets van, maar opgewekt zei ze:

„Je moest Corrie eens vertellen, waarover de juffrouw het vanmorgen gehad heeft, dan doe ik onderwijl 't eten op. Vanmiddag ga ik naar de kerk, denk er dus aan, dat je Grootvader de courant moet brengen, als ik terug ben.”

Hanna zette zich druk pratende naast den ruststoel; Corrie luisterde maar half; 't ging haar voortdurend door 't hoofd, dat ze niet mee kon zingen, daar had ze in 't geheel niet aan gedacht, toen de dokter zei, dat ze liggen moest. Ze had dat eerst wel prettig gevonden, want ze was den laatsten tijd zoo moe en had vaak pijn in den rug.

Maar nu begon het liggen haar te vervelen, toch prettig zoo gezond te zijn als Hanna!

Hanna merkte niets van Corrie's verdriet, ze praatte opgewekt door, totdat Moeder voor 't eten riep.

Om twee uur was Moeder naar de kerk gegaan. Corrie sliep in de voorkamer en de jongens waren naar de

duinen. Hanna zat nu alleen op de bank buiten met een boek. Ze had het verleden jaar op 't Kerstfeest gekregen en al een paar maal gelezen, 't boeide haar dus niet meer zoo zeer. Straks zou ze naar Groot-

vader gaan; anders deed ze dat graag Zondagsmiddags, maar den laatsten tijd vond ze 't niet zoo prettig meer. Als ze hem aanzag, was het net of Grootvader heelemaal door haar heen keek en Hanna wist wel, dat het er bij haar niet zoo goed uitzag van binnen. Zou Grootvader weten, dat ik Corrie weinig gezelschap heb gehouden en dat de fuchsia gebroken is? Ze was toch heel onaardig geweest en ze had Moeder niet eens vergiffenis gevraagd. En was het eigenlijk niet erg ondankbaar, dat zij zoo vaak om een nieuwe jurk vroeg? Moeder was altijd druk aan 't naaien om alles netjes te houden, maar geld voor andere kleren had Moeder niet steeds. 't Was waar, Truus had alles veel mooier, maar haar vader was ook kapitein. En toch zou ze niet graag met haar ruilen. De broer van Truus was altijd knorrig en plaagde hen, als ze aan 't spelen waren, terwijl Klaas en Evert steeds vol grappen zaten. Wat had de juffrouw vanmorgen op de Zondagsschool gezegd? dat we steeds dankbaar moesten zijn voor 't goede, dat we van den Heer ontvingen. Daar ontbrak nog veel aan, dat voelde Hanna wel, maar ze nam zich voor, voortaan haar best te doen vriendelijker te zijn en meer voor Moeder over te hebben.

Toen Moeder uit de kerk thuis kwam, vond ze haar beide meisjes in den tuin, Corrie op den ruststoel en Hanna voorlezend er naast. Moeder knikte Hanna eens vriendelijk toe: „Zóó wil Corrie wel, maar nu zal ik eens pleegzuster zijn en kan Hanna naar Grootvader gaan.”

„De thee staat klaar, Moeder, en Corrie heeft al een kommetje melk op.” Hanna's stem klonk opgewekt en vlug stapte ze weg in de richting van 't dorp.

Moeder keek haar na. Wat zag ze er in haar donker-

blauwe jurk met den lichten stroohoed, waar 't dikke blonde haar onder uitkwam, flink en netjes uit. Wat kon ze aardig zijn! haast niet te gelooven, dat ze zulke moeilijke buien had.

Spoedig zat Hanna bij Grootvader in de voorkamer.

„Zoo, kom je de courant brengen en een praatje met den ouden man maken? Dat is een best ding.” Toen begon hij naar alles te vragen, naar school en den meester, naar de Zondagsschool en natuurlijk ook naar Moeder en Corrie.

„Ja, 't is een heel ding, zoo jong én dan ziek te zijn. Gelukkig, dat ze zoo geduldig is. Is ze nu bijna veertien jaar?”

„Ja, Grootvader, den twaalfden October.”

„Dus ben jij in Juni al twaalf jaar geweest? Dan word je zeker een heele steun voor je moeder, want nu Corrie ziek is, heeft ze 't dubbel druk en dan de zorg!”

Daar had Hanna nooit aan gedacht, dat Moeder zorgen had! Wat was ze toch onnadenkend geweest! Ze was dicht bij Grootvader gaan staan, en opeens sloeg ze haar armen om zijn hals: „O Grootvader, ik heb Moeder nog veel meer zorg gegeven, ik was niets lief.” Schreiend vertelde ze alles, wat de laatste weken was voorgevallen. „Maar heusch, ik zal mijn best doen anders te worden,” besloot ze, steeds snikkende.

De oude man liet haar uithuilen en streelde zacht 't blonde haar. Eindelijk sprak hij: „Daar vertrouwt Grootvader op, maar vergeet nooit, voordat je gaat slapen, den Heer te vragen je te helpen, want zonder Zijn hulp gaat het niet.”

Hanna bleef dien middag heel lang bij Grootvader en 't afscheid was hartelijker dan anders. Toen ze

weg was, zat de oude Mulder nog geruimen tijd in gepeins verzonken. „Een goed hart, maar veel te meegaand,” en bezorgd schudde hij het hoofd.

III.

Toen Hanna thuiskwam, was ze naar Moeder gegaan en had haar gezegd, wat 'n berouw ze voelde over haar slecht humeur, dat zulke gevolgen gehad had, en Moeder had haar van ganscher harte vergeven. De eerste weken leek het, of Hanna haar goede voornemens getrouw zou blijven. Ze was vriendelijk voor de jongens, altijd bereid Corrie gezelschap te houden en ook Moeder hielp ze, waar ze kon.

Vrouw Verhoef schreef het er aan toe, dat Truus Terwolde, eerst Hanna's beste vriendin, van school af was, zoodat de meisjes elkaar veel minder spraken en Hanna vriendschap had gesloten met Grietje Jonkers, een aardig, eenvoudig meisje in de buurt. Ze verblijdde zich over den omkeer in Hanna's gedrag en 't was haar innige wensch, dat de verandering blijvend zou blijken. Corrie ging goed vooruit, de dokter had zelfs verlof gegeven, dat ze opstond en door de kamer liep. Van uitgaan kon niets komen, want de herfst was guur en mistig: geen weer voor een herstellende zieke.

Op een middag, kort na St. Nicolaas, kwam Hanna

uit school. „'t Is koud, Moeder. Meester zei, dat 't wel kon gaan vriezen, 't is Oostenwind.”

De jongens kwamen ook thuis met allerlei berichten over mogelijke vorst, een koppel wilde ganzen was over 't dorp gevlogen. „Er komt zeker ijs, Moeder!”

„Nu, een beetje vorst is beter dan dit koude natte weer. Misschien zal onze huismusch dan ook eens mogen uitvliegen, als 't een stille dag is en niet te koud,” zei Moeder.

„Denkt u dat, Moeder? Zou ik ook mogen schaatsen-rijden?” en Corries oogen begonnen te schitteren.

„Nee, daar hoef je niet op te rekenen, wees maar blij, als je naar buiten moogt.”

De Oostenwind en de wilde ganzen hadden ditmaal goed voorspeld, de winter deed zijn intree, eerst een flink pak sneeuw en daarna begon het te vriezen, dat het kraakte.

De jongens haalden de schaatsen voor den dag, de banden werden nagekeken, de ijzers met kennersblikken onderzocht. Ook Hanna had haar nieuwe schaatsen met de blanke ijzers vol trots bekeken. Toen had zij ze weer opgeborgen, „toch saai voor Corrie, dat ze niet mocht rijden!” Of Corrie zich groot hield, of zelf voelde, dat ze nog niet sterk genoeg was, ze liet in elk geval niets van teleurstelling blijken, toen de dokter zei, dat ze niet op 't ijs mocht. Wel kon ze elken dag een eindje met Moeder wandelen. Geregeld ging vrouw Verhoef nu met haar oudste uit, terwijl de anderen van 't ijs genoten.

't Was een heerlijke winter; 't woei weinig en elken nacht vvoor het stevig. De vaart, die zich langs het dorp uitstreckte en die eenige dorpen in die streek verbond, zou wel spoedig te berijden zijn. Tot zoolang bleef men op ondergelopen land, waar een flinke baan was gemaakt. Vroolijk reed daar oud en jong door elkaar en vaak scheen de maan reeds helder aan den hemel, eer de laatste liefhebbers zich naar huis begaven.

Het ijs had Hanna weer met Truus samen gebracht, beiden waren beste rijdsters en dus zochten ze elkaar telkens op en gleden regelmatig uitslaande over de baan.

„Morgen is de vaart zonder gevaar te berijden,” zei Truus op een middag, toen ze weer samen reden. Zullen we eens naar „Huis ter Veen” gaan? Wie weet hoe gauw de vorst over is, we moeten er dadelijk gebruik van maken.”

„Ik ben al elken dag naar 't ijs geweest,” zei Hanna, „'k zou morgen bij Corrie blijven, dan kan Moeder naar Grootvader gaan, want met de gladde wegen blijft hij thuis.”

„Kan Corrie dan niet alleen zijn? Zoo ziek is ze niet, ze wandelt toch immers elken dag buiten?”

„Moeder is bang, dat er dan juist iemand aan de deur komt en ze moet nog heel voorzichtig voor tocht zijn.”

„Je moet het zelf weten,” zei Truus, ze liet Hanna's hand los en ging naar een meisje, dat juist voorbij

reed. De verzoeking was groot voor Hanna, ze had zoo'n lust om met Truus mee te gaan. Zij kon toch even goed overmorgen bij Corrie blijven, op één dag kwam 't niet aan.

Hanna was zich niet bewust, dat eenmaal toegeven aan de verzoeking de deur opende voor een tweeden keer. Haar besluit was gauw genomen, ze zou morgen met Truus meegaan en verder de heele week thuis blijven. Vlug reed ze haar vriendinnetje achterop. „'k Ga morgen mee, Truus, hoe laat zullen we gaan?”

„'k Dacht dadelijk na 't eten, want 't is een heel eind en 't wordt vroeg donker. Er zullen nog wel meer jongens en meisjes meegaan,” en Truus begon druk te vertellen van al de genoegens, die de tocht zou opleveren.

Hanna was nooit zoo ver op schaatsen geweest en verheugde zich er erg op. Maar toen zij thuiskwam en het plan meedeelde, was Moeder er eerst niet mee ingenomen.

„Zouden jelui wel zoo ver kunnen rijden en zouden er geen wakken in 't ijs zijn?”

Hanna wist echter al de bezwaren uit den weg te ruimen, de jongens zeiden, dat de wind draaide, en wie weet hoe gauw 't ijs dan voorbij was. Ze moest morgen gaan, anders kwam er misschien niets van.

Moeder sprak er niet over, dat Hanna beloofd had, bij Corrie thuis te blijven. 't Was haar opgevallen, dat Truus weer de vertrouwde was geworden en met

leedwezen had ze gemerkt, hoe weinig Hanna den laatsten tijd aan een ander dacht.

Den volgenden dag was 't stralend winterweer, allen voorspellingen van sneeuw ten spijt. Corrie plaagde de jongens, maar Klaas zei: „Wacht tot vanavond, er komt vast sneeuw, 'k zie het aan de lucht.”

Onder 't eten was Hanna stil. De afspraak was, dat Truus haar zou halen, maar hoe meer dit tijdstip naderde, hoe onrustiger ze werd. Toen ze den vorigen dag samen van 't ijs naar huis liepen, had Truus gezegd: „Mijn horloge is stuk, kan jij morgen voor een horloge zorgen? anders weten we niet hoe laat het is.”

„Ik heb er geen,” had Hanna geantwoord, terwijl ze een kleur kreeg.

„Vraag 't dan aan je moeder, je hoeft toch niet bang te zijn, dat er iets aan komt.”

Verder was er niet over gesproken, maar den heelen avond was Hanna er mee vervuld geweest. Ze dorst Moeder niet te vragen het te leenen; Moeder had dat horloge van Vader gekregen en was er erg op gesteld. Maar vanmorgen had Hanna een plan bedacht. Als zij het horloge ongevraagd nam! Ze kon het best stil wegnemen, zonder dat iemand het merkte, want de sleutel van de kast, waarin Moeder het horloge borg, stak steeds in 't slot en na den tocht kon zij het dadelijk weer wegleggen. Wel sprak er een stem in haar binnenste, die zei, dat het oneerlijk en leelijk

tegenover Moeder was, die hun nooit iets onnoodig weigerde, wanneer ze er om vroegen, maar natuurlijk niet zou toestemmen het horloge op een ijstocht mee te nemen. Maar Hanna legde die stem het zwijgen op. Niemand behoefde er iets van te merken, ze zou wel oppassen, dat er niets aankwam. Onrustig schoof Hanna op haar stoel heen en weer.

„Ga je maar gauw kleeden,” zei Moeder vriendelijk, die dacht, dat ze ongeduldig werd, om weg te komen.

Even later stond Hanna voor de geopende linnenkast, daar stond het rood leeren doosje, waarin het horloge lag, haastig greep ze er naar en bekeek het regelmatig tikkend uurwerk. Nog even aarzelde ze, toen nam ze 't er uit, plaatste het leege doosje in de kast, die ze vlug sloot en bevestigde het horloge aan haar ceintuur.

Enkele oogenblikken later kwam ze met mantel en muts, de schaatsen in de hand weer in de keuken. Toen ze Truus zag aankomen, vertrok ze haastig, ze was bang, dat deze naar 't horloge zou vragen, waar de anderen bij waren.

Ze liepen flink door; aan de vaart was het vol menschen, die druk in de weer waren de schaatsen onder te binden, en al spoedig gleden ze samen over de gladde baan.

„Hoe laat zou 't zijn?” vroeg Truus. Voorzichtig haalde Hanna 't horloge uit haar mantel. „Net twee uur.”

„We zullen zien, of we 't in een uur kunnen doen tot aan de brug,” zei Truus en vroolijk reden ze verder.

De oevers van de vaart waren met sneeuw bedekt en glinsterden evenals de daken der huizen in de zonnestralen. De schepen, die ingevroren in 't ijs lagen, brachten heel wat afwisseling aan, en de bruggen, waar ze onder door moesten, gaven aanleiding tot veel gelach. Eindelijk hadden ze de ouderwetsche herberg van Jochems, het doel van hun tocht, bereikt. Onhandig liepen ze op hun schaatsen het eindje van den wal tot het huis en namen plaats in de gelagkamer. 't Was er vol menschen uit de omliggende dorpen en ook ontdekten ze heel wat dorpsgenooten, zoodat aan 't groeten en praten geen einde kwam. Weldra zaten ze elk met een groot glas warme melk aan de ronde tafel, die in 't midden stond.

Hanna was onrustig, ze voelde telkens, of ze 't horloge nog had en al gauw keek ze tersluiks hoe laat het was.

„'t Wordt tijd, Truus, we moeten naar huis.”

„Kom, we zitten pas, we hebben straks den wind mee en zijn in een oogenblik terug,” zei Truus, die van de gezellige drukte genoot en geen lust had nu al terug te keeren.

Maar Hanna was niet gerust; als Moeder eens merkte dat het horloge weg was! Had ik 't maar nooit gedaan, verweet ze zichzelf. Ze maande nog eens tot vertrekken en ten slotte gaf Truus toe:

„Met jou heb ik niets aan een tocht, je zult zien, dat we veel te vroeg terug zijn, we kunnen nog best

een half uur zitten." Pruttelend stond ze op en weldra reden ze naar huis.

„De lucht staat grauw," zei Hanna, toen ze een eindje zwijgend hadden gereden, maar Truus antwoordde niet. Ze was boos, wat deed Hanna ook zoo te haasten? Alle kennissen zaten nog gezellig bij Jochems en zij waren al weer op den terugtocht! Maar Hanna was blij, toen ze bij een kromming van de vaart den dorpstoren in de verte door de boomen zag gluren, nu waren ze gauw thuis. Ze nam afscheid van Truus, die nog wat bleef rondrijden. Haastig bukte ze zich om haar schaatsen af te binden, maar door deze beweging gleed het horloge uit haar mantel en viel op 't ijs. Verschrikt raapte ze het op en hield het aan 't oor: het tikte niet meer. Een oogenblik bleef ze bewegingloos staan, toen deed ze snel haar schaatsen af, stopte het horloge weg en liep gejaagd naar huis.

In de keuken zat Moeder met Corrie rustig te breien, ze hadden dus gelukkig niet gemerkt, dat het horloge niet op zijn gewone plaats lag. Hanna liep het huis in en stak het hoofd om de keukendeur.

„Dag Moeder, dag Corrie, 'k zal even mijn goed afdoen."

In de voorkamer deed ze voorzichtig het horloge af, en hield het even aan haar oor: het stond nog stil. Toen borg ze het in 't doosje in de linnenkast en sloot haastig de kastdeur. Gelukkig, dat Moeder

niets gemerkt had; maar 't onrustige gevoel wilde niet verdwijnen. Ze had het horloge van Vader gebroken, wat zou Moeder zeggen, als ze 't merkte! Vergeefs trachtte ze haar geweten het zwijgen op te leggen — en toch durfde ze het niet vertellen.

„Prettig gereden?” vroeg Moeder, toen ze even later de keuken binnentrad. „Je bent vroeg, Klaas en Evert zijn er nog niet.” Hanna begon dadelijk druk van alles te vertellen, maar ging daarna bij de kachel zitten.

„'k Ben moe,” besloot ze haar verhaal. Toen de jongens later thuis kwamen, viel 't niet op, dat Hanna, die anders het hoogste woord had, nu zoo stil was, alleen Moeder merkte, dat er iets aan haperde, maar wachtte vergeefs, dat Hanna haar alles zou vertellen.

Lang woelde Hanna dien avond heen en weer, maar kon den slaap niet vatten. Ze wenschte, dat ze 't horloge niet had weggenomen, maar schuld bekennen en Moeder vergeving vragen, daar kon zij niet toe besluiten. En de belofte aan Grootvader gedaan, om den Hemelschen Vader hulp te vragen, werd vergeten.

IV.

„Jelui hebt het gisteren maar best getroffen met het weer,” zei Moeder den volgenden dag. De grauwe lucht van den vorigen middag had in den nacht

sneeuw gebracht, die langzamerhand in regen was overgegaan en nu tikte het voortdurend tegen de ruiten.

„'k Heb het wel voorspeld,” zei Klaas, die graag toonde veel verstand van 't weer te hebben.

„De schaatsen in 't vet zetten, jongens, dan vriest het wel weer gauw,” ried Moeder lachend.

„Als er maar ijs in de kerstvacantie is, dan gaan we er nog eens op uit, hé Hanna?” zei Evert. Hanna had stil zitten eten, ze was blij, dat de dooi was ingevallen, plezier in 't ijs had ze toch niet meer.

Toen de kinderen naar school waren, had Moeder, terwijl ze de voorkamer in orde bracht, als gewoonlijk het horloge willen opwinden, maar tot haar schrik bemerkte zij, dat het niet meer liep.

„Misschien heeft u gisteren wel te hard gedraaid, Moeder,” meende Corrie, die op haar ruststoel belangstellend had toegezien.

Moeder, die het horloge had neergelegd, nam het weer op, en het nauwkeurig bekijkend, zei ze:

„Neen, 't wijst halfvijf, 't is dus op den middag blijven staan.”

Onder 't eten had Moeder de kinderen eens onderzoekend aangezien, terwijl ze 't vertelde. Zouden ze er een van allen aan gedraaid hebben? Maar dat kon toch niet, ze waren immers naar 't ijs geweest! 't Deed Moeder wel leed, zooveel jaren had ze het horloge al en nooit had er iets aan gemankeerd. En nu deze

reparatiekosten! Gelukkig bleek, dat de veer slechts gebroken was, hetgeen de horlogemaker gemakkelijk kon herstellen en weldra wond Moeder weer dagelijks haar horloge op. Spoedig was 't geheele geval door iedereen vergeten.... behalve door Hanna.

De dooi hield aan; het weer bleef mistig en guur, zoodat van ijs geen sprake was. Corrie bleef nu weer in huis, want de dokter had groote voorzichtigheid aangeraden. Hanna zat veel bij haar, ze zouden samen voor het dochttertje van buurvrouw, die zoo hartelijk voor Corrie was geweest, een pop aankleeden en dat gaf veel bezigheid in de vrije uren.

Toch mankeerde er iets bij Hanna. „Zij is geheel veranderd,” zei vrouw Verhoef eens kort voor Kerstmis tegen haar vader, „er is bepaald iets, dat haar drukt. 'k Heb geen klagen over haar, maar ze is niet meer zoo vroolijk als vroeger.”

Moeders oogen hadden goed gezien. Hanna kon het horloge niet vergeten, het benam haar de vreugde voor 't Kerstfeest en toch, alles aan Moeder vertellen, dat kon ze niet.

De tijd spoedde voort, de laatste Zondag voor 't Kerstfeest was aangebroken. Op de Zondagsschool waren alle versjes nog eens gezongen, en vooral de oudste leerlingen hadden hun tweestemmig lied

flink geoefend. Klaas en Evert waren vol van den boom, toen ze thuiskwamen.

„Hij is wel vijf meter, Moeder, en Dominee steekt hem met schietkatoen aan.”

Een teleurstelling was het, dat Moeder niet mee naar 't Kerstfeest zou gaan; dokter had gezegd, dat Corrie niet door de avondlucht mocht en dus bleef Moeder bij haar thuis en de kinderen gingen nu onder buurvrouws geleide er heen.

't Was tweede Kerstdag. Hanna zat op Moeders plaats in het vriendelijke dorpskerkje. De tekst, dien de dominee opgaf, kende ze al, ze had hem de vorige week op de Zondagsschool geleerd: „Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal, namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heer, in de stad Davids.”

Hanna's gedachten dwaalden telkens af, ze keek van den een naar den ander, maar naar de preek luisterde ze niet veel. Opeens hoorde ze den dominee zeggen: „Waar God ons zoo lief gehad heeft, dat Hij ons den Zaligmaker heeft gegeven, moet het Kerstfeest ons opwekken om ook van onzen kant God lief te hebben. Maar hoe kunnen wij dat? Niet door het alleen te zeggen, maar door Gods geboden te onderhouden en elkander lief te hebben. Gods geboden kent ge en elkander liefhebben, ge weet het allen, het is onszelve aan anderen geven, onszelve opofferen. Als het

Kerstfeest ons zóó doet zijn, is het eerst een vol Kerstfeest voor ons. Dan is ook voor ons de Zaligmaker in Bethlehem geboren en kan ons de groote blijdschap van de herders vervullen."

Ineens had Hanna aan den ijstocht gedacht: Gods geboden onderhouden, had ze dat wel gedaan? Ze had Moeder nooit verteld, dat ze 't horloge gebroken had, dat was oneerlijk, dat was tegen Gods gebod. En elkaar liefhebben, onszelve opofferen, dat wist ze maar al te goed, wat had ze dat weinig bedacht in Corrie's ziekte. Nu kon het voor haar ook geen waar Kerstfeest zijn! De tranen kwamen haar in de oogen, ze wilde Moeder alles bekennen, ze wilde meer voor anderen, vooral voor Corrie over hebben, want ze zou ook gaarne iets van de groote blijdschap der herders willen gevoelen. Wat de dominee verder zeide, hoorde zij niet, maar onder het nagebed vroeg zij aan God ernstig haar te helpen, om zoo te kunnen zijn, als de Heer wilde.

Daar begon het orgel te spelen. „Halleluja, looft den Heer” zong de gemeente en kort daarop ging de kerk uit.

Haastig had Hanna naar huis willen loopen, maar buurvrouw was haar achteropgekomen en tot den hoek waren ze samen gegaan. Daar namen ze afscheid. „Tot vanavond dus, niet later dan zes uur,” had ze Hanna nog nageroepen.

Toen Hanna binnenkwam, vond ze Moeder niet,

zooals gewoonlijk, in de keuken, maar Corrie liep haar in de gang tegemoet en vertelde, dat Moeder zware hoofdpijn had en naar bed was gegaan. „Je hoeft niet ongerust te zijn, 't zal wel gauw beter worden,” had Moeder gezegd.

Eenigen tijd later zaten ze aan tafel. Vreemd, zoo zonder Moeder. Geen van de kinderen sprak veel. Hanna was al een paar maal in de voorkamer gaan luisteren, of Moeder ook iets noodig had, maar ze scheen rustig te slapen. De jongens zouden na den eten in 't dorp gaan spelen. „Niet laat thuis komen,” zei Corrie, „je moet je andere pakken nog aantrekken.”

Stil was 't in de keuken, waar de beide meisjes met een boek zaten, nadat ze alles opgeruimd hadden. 't Liep heel anders dan Hanna gedacht had: ze had dadelijk alles aan Moeder willen vertellen, haar goede voornemens meedeelen en nu was Moeder niet wel en had ze niemand met wie ze bepraten kon, waar ze zoo van vervuld was.

„Je kunt best gaan vanavond, Hanna,” zei Corrie ineens. „Ik ben toch thuis, ik ga dan bij Moeder zitten.”

„Wij moeten leeren onszelve op te offeren, geheel ons hart den Heer te wijden.” Neen, Hanna begreep, dat, als ze dat wilde doen, ze Corrie niet alleen kon laten op Kerstavond, als Moeder ziek was. En toch had ze zich zooveel van 't feest voorgesteld, vooral

nu ze tweestemmig zouden zingen! En Dominee kon zoo mooi vertellen!

„'k Geloof, dat Moeder roept,” Hanna ging gauw naar voren. „Hebt u lekker geslapen?”

„Ja heerlijk, kindje, zijn jelui nog niet weg? 't Was zoo stil in huis en 't leek al zoo donker, 'k dacht, dat jelui naar 't feest waren. De pakken liggen klaar, hoor, en jou schoone schort ook.”

„Ja, Moeder, we zullen wel voor alles zorgen.”

„Heerlijk,” zei Moeder, ze sloot haar oogen en liet haar hoofd weer in de kussens vallen. „Ik voel me al veel beter. Als jelui straks weg zijn, sta ik op en ga in den leuningstoel bij Corrie zitten. Stook je de kachel wat op?”

Langzaam kropen de uren om. Eindelijk kwamen de jongens thuis. Zoo stil mogelijk kleedden de meisjes hen aan, en toen vertrokken ze met Hanna. Maar bij buurvrouw nam ze afscheid.

Verwonderd keken buurvrouw en de jongens haar aan.

„Ga je niet mee?” vroegen ze.

„Neen, ik wil Corrie niet alleen laten, nu Moeder ziek is. Maar wil u de juffrouw zeggen, waarom ik niet komen kan, buurvrouw?” Hanna's stem trilde een beetje; nu 't zoover was en ze alleen naar huis terug moest, viel 't haar zoo zwaar. Maar daar kwamen haar de woorden in de gedachte: „onszelve opofferen” en hartelijk zei ze:

„Nu, veel plezier allemaal en flink zingen, jongens.” Weg was Hanna en op een draf liep ze naar huis.

„Heb je iets vergeten?” vroeg Corrie, toen haar zuster weer binnenkwam.

„Nee, maar 'k blijf bij je vanavond.”

„Meen je 't? Hè, wat prettig, 'k was eigenlijk wat bang, 't was zoo stil in huis.” Wat was Hanna blij, dat ze niet gegaan was!

Een half uurtje later klonk Moeders stem. „Corrie, 'k heb zoo heerlijk geslapen. Steek je de lamp aan, dan sta ik op.”

„Laat mij gaan, Corrie, 'k wou even met Moeder praten,” zei Hanna zacht.

Weldra zat ze bij Moeder en wat die twee samen spraken, kan ik niet alles vertellen, maar toen Corrie later binnenkwam, zag ze Hanna bij Moeder zitten en bij het licht van de lamp kon ze zien, dat haar oogen rood waren. Maar Moeders hand rustte in de hare en Moeder gaf haar zoo heel hartelijk een kus. Daarmede werden Hanna's goede voornemens bezegeld, zij had begrepen, wat de blijde boodschap van het Kerst-evangelie ook van ons vraagt, maar voelde ook iets van de vreugde der herders, toen de Heer Jezus in Bethleem geboren werd.

„Kom,” zei Moeder later op den avond, „zingt samen nog eens het vers, dat Hanna van 't jaar op de Zondags-school leerde.” En helder en dankbaar klonk weldra door de kleine voorkamer:

Heil'ge nacht, u groeten wij,
Christus is geboren!
Jezus kwam, ja ook voor mij,
'k Mag Hem toebehooren!
Alle klachten, alle zorgen
Wijken voor den heldren morgen,
Voor het hemelsch zonnelicht
Van Gods vriendlijk aangezicht.

Leid mijn schreden, Zoon van God,
Met Uw Geest van boven!
Doe mij dieper, doe mij meer,
Moediger gelooven!
Geef mij elke levensstonde
Overwinning van de zonde,
O, verbreek door Uwe kracht
In mijn leven satans macht.
